

Hagastaden

PM om behov och önskemål avseende Norrmalms stadsdelsnämnds verksamheter

Syfte

Syftet med denna PM är att beskriva hur Norrmalms stadsdelsförvaltning ser på utvecklingen av Hagastaden samt vilka behov och önskemål som finns för stadsdelsnämndens verksamheter. Stadsdelsförvaltningen ger också synpunkter på funktioner som inte direkt ligger under stadsdelsnämndens ansvarsområde men som berör dess verksamheter.

Denna PM är avsedd som ett underlag för bland andra stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i planeringen av området samt som ett stöd för stadsdelsförvaltningens interna planering. Stadsdelsförvaltningen uppdaterar denna PM kontinuerligt, eftersom bland annat förändringar i projektet samt samhällsutvecklingen i övrigt kan påverka stadsdelsnämndens behov.

Stadsdelsnämndens behov redovisas också i remissvaren avseende detaljplanerna för området och preciseras i exploateringskontorets avtal med byggherrar. Inriktnings- och genomförandebeslut för t.ex. förskolor tas löpande upp i stadsdelsnämnden.

Bakgrund

Fram till år 2025 ska det tidigare Norra Stationsområdet bebyggas och utvecklas till en helt ny del av staden, med en kombination av boende, parkområden och ett kunskapsintensivt näringsliv. Bakom utvecklingen av Hagastaden står Stockholms stad, Solna stad, Nya Karolinska Solna, Karolinska Institutet, Akademiska Hus, Locum, Trafikverket, Stockholm Science City Foundation och ett antal privata byggherrar.

Genom överdäckning av motorväg och järnväg ska det gamla industriområdet bebyggas och omvandlas till en levande och attraktiv stadsdel. När Hagastaden står färdigt ska stadsdelen rymma 6000 nya bostäder (varav 3000 i Stockholms stad) och 50 000 arbetsplatser (varav 14 000 i Stockholms stad). Stadsdelen

integreras med Karolinska Institutet och Nya Karolinska Solna, det nya universitetssjukhus med högspecialiserad vård, som öppnar 2016. Högskolor, forskningsinstitut och näringsliv ska arbeta i nära samverkan och bilda ett centrum för verksamheter inom Life science. Life science är ett samlingsbegrepp för vetenskaper som syftar till att förbättra liv och hälsa.

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för att inventera och planera för att tillgodose behovet av förskolor och viss fritidsverksamhet, verksamhetslokaler och bostäder för personer med behov enligt SoL (Socialtjänstlagen) och LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt boende för äldre. Planeringen av boende för funktionshindrade samt äldre sker i samråd med socialförvaltningen respektive äldreförvaltningen.

Stadsdelsnämnden ansvarar också för skötsel och utveckling av parker och grönområden samt för att verka för en trygg miljö för boende, besökande och arbetande i stadsdelen.

Park- och grönplanering

En långsiktigt hållbar, trygg och tillgänglig parkmiljö i en tätbebyggd stad ställer höga krav på utformning, funktion och kvalité. En stabil parkstomme med riklig grönska, blomsterprakt, sittplatser, gångvägar och god belysning skapar förutsättningar för att på ett bra sätt kunna integrera ytor för t.ex. lek och spontanidrott. I *Norrmalms parkplan* (2015) anges att parkerna har en unik roll som demokratisk plats för människor i alla åldrar, från olika stadsdelar med olika social och kulturell bakgrund. För att Norrmalms parker ska kunna fungera som vardagsrum för alla invånare är det viktigt att det finns en mångfald av upplevelser och sociala värden i stadsdelsområdets parker. Parkerna måste erbjuda både rofyllda, lugna platser liksom utmanande lekplatser, skön blomprakt, festplatser och gröna stråk för motion och promenader med mera.

Nya parker planeras i Hagastaden, men det kommer ändå att råda brist på grönytor i förhållande till förväntat antal boende och besökare. Stadsdelsförvaltningen anser att detta medför att den befintliga parkstrukturen i området kring Hagastaden behöver stärkas parallellt med att det i enlighet med stadens gröna styrdokument, *Den gröna promenadstaden* (2013), behöver utvecklas idéer för att öka de gröna och rekreativa ytorna i området. Samarbetet med Solna stad behöver stärkas för att samordna Solnas och Stockholms planering av parker och rekreation.

Enligt den nyligen publicerade rapporten *Ekosystemtjänster i stadsplaneringen – en vägledning* (2014) behöver stadens grönska och vatten vara mångfunktionella med flera tjänster på samma yta. En park kan till exempel samtidigt vara en rekreativmiljö, rena dagvatten, kyla stadsmiljön och skapa livsmiljö för pollinatörer och skadedjursbekämpare. För att åstadkomma mångfunktionalitet krävs noggrann planering och för att trygga ekosystemens långsiktiga funktion behövs tillräckligt stora ytor, variation av miljöer och kontakt med omgivande grönområden.

Enligt stadsförvaltningen skulle det vara intressant att i Hagastaden titta vidare på att utveckla den s.k. grönytefaktorn, som används bland annat i planeringen av Norra Djurgårdsstaden. Den är ett redskap för styrning av hur stor andel av mark och byggnader som ska vara gröna och hur grönskan ska utformas. Hittills har en grönytefaktor för kvartersmark tagits fram, men *Den gröna promenadstaden* anger att ett liknande system för den offentliga grönskan ska prövas.

Enligt *Norrmalms parkplan* förväntas byggandet av Hagastaden innebära att andelen parkyta per invånare minskar för hela stadsdelsområdet. Detta bör enligt förvaltningen redovisas inom projektet, tillsammans med hur staden ska arbeta för att minskningen av parkyta per invånare blir så liten som möjligt.

Grönplanering för detaljplaneområde 1

Inom detaljplan 1 planeras den s.k. Norra Stationsparken, som kommer att bestå av två axlar som korsar varandra på mitten. Parken är 1,8 hektar och liten i förhållande till den höga exploateringen av området. Jämförelsevis är Vasaparken, som också fungerar som stadsdelspark, ca 5,7 hektar.

Större delen av Norra Stationsparken kommer att kunna börja anläggas ca 2020 och kommer inte att vara klar när första inflyttningarna sker. Med anledning av parkens knappa storlek och att den färdigställs sent i utbyggnadsprocessen anser stadsdelsförvaltningen att det är nödvändigt att exploateringskontoret avsätter medel för att genomföra kvalitetshöjande åtgärder i närliggande befintliga parker och grönområden. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram ett programförslag och en kalkyl för att utveckla Norrbackatäppan. Förstärkningen av parken behöver vara klar till att de första boende flyttar in hösten 2017.

Stadsdelsförvaltningen är även angelägen att exploateringskontoret i samråd med stadsdelsförvaltningen, i väntan på att Norra Stationsparken blir klar, anlägger tillfälliga aktivitetsytor i området. Denna typ av ytor behövs också till hösten 2017.

Att involvera medborgarna i utvecklingen av Stockholm är en central utgångspunkt i *Vision 2040 - Ett Stockholm för alla (2015)*. Med hänsyn till detta och i och med att parkerna i Hagastaden kommer att anläggas när boende redan är på plats, anser stadsdelsförvaltningen att upprustningen av Norrbackatäppan och tillfälliga aktivitetsytor bör kunna ske i dialog med boende. Hagastadens invånare kan ge kunskap om hur områden används och vilka brister och behov som finns. Genom att involvera även boende i Vasastaden skulle dialogen kunna fungera integrationskapande mellan de olika stadsdelarna.

Grönplanering för detaljplaneområde 2

Med tanke på den låga parktillgången i detaljplaneområde 1 är det särskilt viktigt att tillräckliga och värdeskapande friytor för rekreation och möten skapas inom detaljplaneområde 2. Det behöver skapas förutsättningar för skyddade, trygga, öppna och gröna rum med höga vistelsevärden. Bebyggelsens omfattning bör planeras för att kunna ge friytorna tillräckliga kvaliteter för barn och ungas lek och fritid. Stadsdelsförvaltningen får ofta in synpunkter och önskemål om att stadsdelsområdet behöver parkfunktioner som inte alltid får plats inom befintlig parkstruktur, t.ex. skate, utomhusgym och vinteraktiviteter, vilket bör tas i beaktande i den fortsatta planeringen av detaljplaneområde 2.

Storleken på friytor har betydelse ur ett jämställdhetsperspektiv. Enligt Göteborgs stads riktlinjer för jämställda parker och naturområden (2014) behöver en plats vara mångfunktionell för att ge förutsättningar för att gynna fler målgrupper och på så vis bli mer jämställd. Vidare beskrivs att storleken på platsen är avgörande för att en plats ska kunna rymma olika aktiviteter. Enligt Göteborgs stad visar forskning till exempel att flickor på små skolgårdar blir mer stillastående än pojkar.

Förvaltningen anser att det fortsatta planarbetet behöver beakta den analys av anspråk på parkytor och funktioner, som exploateringskontoret gjort på detaljplaneområde 1 i Hagastaden. Den analysen visar att parktillgången, i förhållande till stadens riktlinjer och invånarnas behov, skulle behöva vara 3,4 hektar istället för de 1,7 hektar som är planerade i och med Norra Stationsparken. Det faktum att ytan intill Wenner-Gren Center

ligger inom Nationalstadsparkens gränser, kräver enligt förvaltningen ett grönare inslag för att stärka entrén till Nationalstadsparken och kopplingen till parklandskapet runt Brunnsviken.

Enligt stadsdelsförvaltningen är det angeläget att man i detaljplan 2 planerar för en idrottspark på f.d. bensinstationstomten, i enlighet med den fördjupade översiktsplanen för Karolinska-Norra Station. Idrottsparken behöver innehålla underbyggd idrottshall, bokningsbar bollplan men också ytor för spontanidrott, lek och fritid. Med tanke på att det planeras skola inom planområdet behövs särskilt fokus på barn och unga och det bör tydligt framgå var skolgård planeras in.

En idrottspark blir en naturlig länk mellan Hagastaden och Bellevueparken samt Haga-Brunnsvikenområdet. Det är viktigt att bebyggelsen ger ett respektfullt möte med Nationalstadsparkens historiska landskap runt Brunnsviken och samspelar varsamt med de befintliga träd som kantar parkrummen och ramar in de öppna pelouserna och vattenrummen.

I enlighet med målsättningen i Stockholms översiktsplan om ”promenadstaden” och *Den gröna promenadstaden*, anser förvaltningen att det är viktigt att skapa ett sammanhang med tillgängliga gång- och cykelstråk mellan de parker som planeras och vidare till de befintliga parkerna i stadsdelsområdet och parklandskapet i Bellevue och hela Haga-Brunnsvikenområdet. Enligt stadsdelsförvaltningen bör detta säkerställas i detaljplan 2. Sveaplan och Cederdahlsgatan utgör viktiga kopplingar mellan stadsdelarna och stadsdelsförvaltningen anser att utredningen av detaljplan 2 även bör innefatta dessa områden. Med tanke på att hela Nationalstadsparken är en betydande parkresurs för området, är det även viktigt att skapa bra kopplingar mellan detaljplaneområde 1 och 2 samt att förbindelsen över E4:an är trygg och säker.

Bellevueparken

För upprustning av Bellevueparken finns ett program och ett inriktningsbeslut antaget av fem nämnder i staden. Hela Bellevueområdet kommer att bli ett viktigt rekreativt område för invånarna i Hagastaden. Stadsdelsförvaltningen har bl.a. genomfört landskapsvård, förbättrat gångvägar, förstärkt belysning, skapat nya sittplatser och andra mötesplatser. Enligt programmet för Bellevueparken ska bollplanen flyttas för att göra det möjligt att återskapa parklandskapet i enlighet med målen för vård- och utvecklingsplanen för Nationalstadsparken.

Bellevueparken norr om Värtabanan är idag ”icke detaljplanelagd mark” och stadsdelsförvaltningen anser att det i arbetet med detaljplan 2 bör utredas om denna del av parken bör ingå i detaljplaneområdet, med syfte att planläggas till park. En planfråga för stadsbyggnadskontoret att ta ställning till är hur de ytor, som idag upptas av båtbyggor och båtuppläggningsplatser, ska disponeras så att det ges möjlighet för fler människor att komma nära vattnet och strandlinjen.

Detaljplaneområde 3

Detta avsnitt kompletteras senare.

Förskolor

Stadsdelsförvaltningen räknar med att det, då Hagastaden är helt utbyggd med 3000 nya bostäder, behövs cirka 750 förskoleplatser, vilket motsvarar omkring 12-15 förskolor med 60 till 70 barn på varje förskola. Stadsdelsförvaltningens behovsbedömning av antalet förskoleplatser ligger i linje med kommunfullmäktiges nyckeltal om 25 förskoleplatser per 100 lägenheter. I planeringen av förskolor ser förvaltningen också till stadsdelsområdet som helhet och hur Hagastadens behov och utbud påverkas av det befintliga förskolebeståndet.

Detaljplaneområde 1

Hagastadens fem första bostadskvarter (kv 2-6), som började byggas 2015, kommer att ha kapacitet för att ta emot ca 250 förskolebarn. Varje förskola kommer att ha 60-70 barn för att fungera väl både pedagogiskt och ekonomiskt. Stadsdelsnämnden har fattat ett genomförandebeslut om fyra förskolor i kvarter 2 och 3 med plats för 240-280 barn vilket förväntas täcka behovet av förskoleplatser för de fem första kvarteren 2-6. De kvarter som då inte är med i beräkningarna är kvarter 50 och 51, Helix och Innovationen som är klara för inflyttning 2017 och 2018. Utifrån att förskolorna i kvarter 2 och 3 har en större kapacitet än behovet när de är färdiga är prognosen att platserna kommer att kunna räcka med en beräkning på årsbas när kvarteren i detaljplaneområde 1 står färdiga.

Inom övriga bostadskvarter (kv 7-10/11 och kv 25-33) i detaljplaneområde 1 beräknas behovet vara ca 330 förskoleplatser. Byggtiden sträcker sig mellan år 2020-2023, vilket är i linje med när detaljplaneområde 2 och 3 kommer att stå klart. Inom denna tidsperiod planeras det utökningar av platser inom stadsdelsområdet, då det finns planer på att bygga om befintliga förskolor för att få högre platskapacitet än i dag. Detta medför att

behovet av förskoleplatser i dess kvarter är sex förskolor om vardera ca 50 platser, som förslagsvis läggs i kvarter 7 och 27. Förskolan i kvarter 7 är tänkt att drivas som fristående förskola.

Fastighetskontoret kommer att förvärva lokalerna i kvarter 2 och 3 i form av bostadsrättsandelar och stadsdelsnämnden hyr sedan dessa av fastighetskontoret. Stadsdelsnämndens hyreskostnad till fastighetskontoret baseras på ränta på byggkostnaden och årliga avgifter på ca 600 kr/kvm samt en administrativ kostnad på 114 kr/kvm. Stadsdelsförvaltningen kommer att skriva avtal med bostadsrättsföreningarna i avseende samnyttjande av gårdar. Se stadsdelsförvaltningens program för förskolor i Hagastaden för närmare beskrivning av utformningen av förskolorna.

Detaljplaneområde 2

Skulle det byggas ca 350 lägenheter som det föreslås i programförslaget för detaljplaneområde 2 skulle det innebära att det kommer behövas ca 90 förskoleplatser. Enligt förvaltningen är det önskvärt att en förskola förläggs integrerat med den planerade skolan eller som en egen fristående byggnad. Om förskoleplatserna förläggs i flerbostadshus ska det vara lokaler i sammanhängande yta med bra ljusförhållanden.

Detaljplaneområde 3

Detta avsnitt kompletteras senare.

Förskolegårdar och utevistelse

Förskolorna behöver ha tillgång till egen gård som behöver ligga i direkt anslutning till förskolan. Gården ska med fördel placeras inom fastigheten. Generellt för förskolegårdar gäller att det är angeläget att barnen får tillgång till en ändamålsanpassad och tillräckligt stor gård samt att förskolan placeras där ljud-, ljus- och luftförhållandena är så goda som möjligt. Enligt Boverket ger en bra gård många positiva effekter på barns hälsa, välbefinnande och utveckling. Gården behöver vara tillräckligt stor för att erbjuda flexibilitet och för att vara så fantasieggande att barnen kan få utlopp för sin kreativitet och öva sin motorik.

Förskoleverksamheten bygger till stor del på verksamhet ute i närmiljön och förskolans gårdar. Därför blir miljön på bostadsgårdarna, Norra Stationsparken och tillgången till Hagaparken och Bellevueparken central. När det gäller den dagliga utomhusverksamheten för barn i åldrarna fyra till fem år kommer utformningen av Norra Stationsparken att bli viktig. För att avlasta gårdarna i bostadskvarteren, anser stadsdelsförvaltningen, att det

måste finnas minst två lekplatser i Norra Stationsparken som förskolorna kan använda för sin utomhusverksamhet.

Att lätt kunna ta sig till Hagaparken och Bellevueparken för utflykter kommer också att vara viktigt för alla förskolor i området. Tydliga gångstråk och bra kommunikationer från Hagastaden till Haga-Brunnsvikens parklandskap gör också att gårdar i kvarteren och Norra Stationsparken avlastas. Det är viktigt att kommunikationsstråken är anpassade till funktionsnedsatta barn samt barnvagnar, så att inte nivåskillnader försvårar tillgängligheten till Hagaparken och Bellevue.

Kultur och öppen verksamhet för barn och ungdomar

När Hagastaden är fullt utbyggd kommer det att bo cirka 2 000 barn och ungdomar i åldrarna 0-16 år i området. Förutom mötesplatser för olika åldersgrupper i det offentliga rummet behöver barn och ungdomar också mötesplatser för kultur, t.ex. ett modernt bibliotek med ett brett kulturutbud. En etablering av exempelvis kulturskolans verksamhet i området skulle ge barn och ungdomar möjlighet att på sin fritid utöva musik, spela teater eller ägna sig åt annan skapande verksamhet.

Hagastaden kommer med sitt läge att bli en naturlig del av den s.k. Vetenskapsstaden genom närheten till Stockholms universitet, Karolinska Institutet, KTH och Handelshögskolan. Det finns därför stora möjligheter att på ett tidigt stadium etablera kontakter och samarbete mellan stadens pedagogiska verksamheter och högskolor och universitet.

I ett nytt bostadsområde med många barnfamiljer kommer det även att finnas behov av en öppen förskola, där nyblivna föräldrar med sina barn kan träffa andra föräldrar i samma situation. I Hagastaden behöver det också finnas viktiga funktioner som vård-, mödravårds- och barnavårdscentral och förvaltningen anser att landstinget på ett tydligare sätt behöver vara med i planeringen.

Stadsdelsförvaltningens ser inom detaljplaneområde 2 ett behov av en parkleksbyggnad/-lokal. En parklek är en öppen bemannad verksamhet för barn- och ungdomar där aktiviteterna kan variera, t.ex. kan öppen förskola hållas där under vissa tider. En parkleksverksamhet behöver placeras med närhet till lek, park och natur.

Tillsammans med fastighetskontoret utreder stadsdelsförvaltningen möjligheten att inrätta en verksamhet för barn- och ungdomar i det

gamla stallet på Bellevuehöjden. Verksamheten är tänkt att vara öppen för förskolor, skolor och familjer i stadsdelen och ha en profil kring natur och kultur.

Bostäder för personer med funktionsnedsättning

Stockholm har stort behov av fler bostäder med särskild service för personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Av aktuell intresselista (2015) hos förmedlingsenheten på socialförvaltningen framgår att för hela Stockholms stad har 115 personer med psykisk funktionsnedsättning sökt särskilt boende enligt SoL och 481 personer sökt särskilt boende enligt LSS. Av de senare bedöm ungefär hälften ha akuta behov.

Stadsdelsnämnderna har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att öka utbyggnadstakten och att säkerställa att detta klaras i samverkan med bl.a. bostadsbolagen. Bostad med särskild service omfattas, sedan sommaren 2009, av valfrihetssystemet och det har visat sig att bostad i innerstaden ofta efterfrågas av brukarna och deras anhöriga/juridiska ställföreträdare. I stadens budget för 2016 står att berörda nämnder i samband med större bostadsexploateringsprojekt ska pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Då hyresnivåerna i Hagastaden blir höga, är det viktigt att framhålla att detta medför kostnader även för stadsdelsnämnden. För bostäder för personer med funktionsnedsättning innebär det att den hyresdel som överstiger försäkringskassans maxnivå för bostadsbidrag, i dagsläget 5 975 kr, i huvudsak ska finansieras via det kommunala bostadstillägget för personer med funktionsnedsättning som bekostas av stadsdelsnämndens fasta anslag. För en lägenhet med månadshyra på 12 000 kr kan detta därför medföra en merkostnad för stadsdelsnämnden med ca 75 000 per år och lägenhet.

Boendetyper

Att bo i en fullvärdig bostad är en viktig förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Därför måste lägenheterna uppfylla Boverkets byggregler, vilket innebär rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro, sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning.

Ju bättre alla lägenheter utformas från början, dvs. att de även kan fungera vid rörelsehinder, synskador etc., desto mindre blir behovet

av vardagsstöd från andra t.ex. i form av hemtjänst. Detta innebär att man även om man får en funktionsnedsättning, i större utsträckning kan bo kvar hemma och inte behöver flytta till annan boendeform.

Gruppboende är ett boendialternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. En gruppboende omfattar ca 5-6 lägenheter där varje lägenhet ska vara ca 40 kvm. Utöver detta måste det i gruppboendet finnas förbindelse till gemensamt kök och matrum, samvarorum, tvättstuga och förråd samt personalutrymmen som kontor, jourrum och omklädningsrum samt dusch och toalett.

Med *serviceboende* menas vanligen ett antal lägenheter som har tillgång till personal, gemensamhetslokal, eventuell matdistribution etc. Lägenheterna är i regel anpassade efter den enskildes behov och kan ligga samlade i samma hus eller spridda mellan olika fastigheter i nära anslutning till gemensamhetslokalen.

Ett *stödboende* är en mellanform mellan ett helt självständigt boende och ett boende i gruppboende. I nära anslutning till stödboendet ska det finnas tillgång till gemensamhetslokal för hyresgästerna samt personalutrymmen i form av kontor, personalrum, omklädningsrum, dusch och toalett. Lägenheterna i ett stödboende bör ligga samlade.

Det är viktigt att i planeringen beakta att en bostad med särskild service inte bör placeras i nära anslutning till annan sådan bostad eller andra bostäder som inte är ordinära, t.ex. korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre. Detta för att undvika en institutionell prägel. Dock bör de olika gruppboendena färdigställas ungefär samtidigt för att uppnå största möjliga samordningsvinst.

Behov detaljplaneområde 1

I kvarter 2 (Cellen), kvarter 4 (Kromosomen) och i kvarter 6 (Proteinet) har beslutats om varsin servicebostadsenhet omfattande 12 lägenheter samt en lokal för gemenskap och personal per enhet. Genomförandeärendet för kvarter 2 antogs av stadsdelsnämnden i december 2013 och av kommunstyrelsens ekonomiska utskott i februari 2014. Genomförandeärendet för kvarter 4 och 6 antogs av stadsdelsnämnden i mars 2014 och kommunstyrelsens ekonomiska utskott i april 2014.

Enligt trafikkontoret kommer lutningen på vissa gator i dessa kvarter uppgå till 7,5 - 8%, vilket försvårar angöringen och framkomligheten för personer med rörelsenedsättning. Stadsdelsförvaltningen är mycket angelägen att detta tas i beaktande. Enligt stadsdelsförvaltningen är det också avgörande att man i planeringen följer Boverkets krav om att det ska finnas en plan yta framför entréerna.

I kvarter 7 till 10/11 har stadsdelsförvaltningen beslutat undersöka möjligheterna att kunna inpassa tre gruppboendestäder om vardera 6 lägenheter (inriktningsärende i stadsdelsnämnden december 2015.) I kvarter 30 till 33 undersöks möjligheterna att få tillstånd ytterligare en gruppboendestad med 6 lägenheter.

Förutsatt att detta kan förverkligas fullt ut kommer detaljplaneområde 1 att ha 60 bostäder med särskild service (LSS).

Behov detaljplaneområde 2 & 3

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det åren 2019-2020 och framgent finns stort behov av ytterligare bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning, både i form av grupp- och serviceboendestäder och stödboenden. Stadsdelsförvaltningen ser i detaljplaneområde 2 eller 3 behov av ett särskilt boende eller ett stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning (SoL) med 12-14 lägenheter.

Även här är stadsdelsförvaltningen mycket angelägen att tillgängligheter till fastigheterna tas i beaktande vid den fortsatta planeringen av placering av boende för personer med funktionsnedsättning.

Äldreomsorg

På Norrmalm finns i nuläget cirka 8 000 personer i åldern 65 till 79 år och drygt 2 300 personer över 80 år. De som har behov av insatser från äldreomsorgen är i allmänhet över 80 år och den åldersgruppen beräknas i det närmaste fördubblas fram till år 2040.

Behovet av lägenheter på vård- och omsorgsboende beräknas vara konstant de närmaste åren men förväntas öka, från nuvarande 390 till 540 lägenheter år 2040, d.v.s. en ökning med 38 procent.

Inom Hagastaden behövs olika former av boenden för äldre. För den stora gruppen personer i åldern 65 till 79 år finns behov av seniorlägenheter. För personer över 80 år kommer det att finnas

behov av såväl senior- och trygghetsboende som vård- och omsorgsboende.

Som beskrivs i avsnittet om boende för personer med funktionsnedsättning, är det angeläget att alla lägenheter från början utformas så att de även kan fungera för personer med t.ex. rörelsehinder eller synskador. På så sätt kan även äldre i större utsträckning bo kvar hemma och inte behöva flytta till annan boendeform.

Sammanställning platsbehov offentlig service

	Dp 1	Dp 2	Dp 3	Totalt
Antal planerade bostäder ca	2000	350	?	?
Behov förskoleplatser ca	560	90	?	?
Behov spec. bostäder ca (platser)	60	12-14	?	?

Trafik och kommunikationer

I enlighet med stadens framkomlighetsstrategi anser förvaltningen att de färdssätt som kan transportera flest människor och gods på minst yta behöver prioriteras, det vill säga kollektivtrafik, cykel, gång och godsfordon med hög beläggning.

Stadsdelsförvaltningen anser att cykelvägar bör prioriteras. Cykelparkeringar bör tidigt planeras in vid bostäder och hållplatser och ett högt cykelparkeringstal (cykelparkeringsplats per lägenhet) bör eftersträvas. Möjlighet att använda bilpoolsbilar behöver tas med i planeringen.

Ur ett barnperspektiv är sammanhängande, trevliga och trygga gångstråk (och cykelstråk) en viktig förutsättning för barns och ungas rörelsefrihet. Detta gäller även för äldre och personer med funktionsnedsättning. Genom att behålla, förstärka och skapa sammanhängande gångstråk mellan områden, funktioner och bebyggelse stärks möjligheterna att på egen hand ta sig till skola eller arbete, vänner och fritidsaktiviteter.

Trygga och säkra vägar för skolbarn behöver planeras in för förskole- och skolbarn både inom och i anslutning till planområdet. Enligt stadsdelsförvaltningen bör trafikkontorets trafikpedagoger knytas till projektet för att starta ett arbete kring en säker, trygg och hälsosam trafikmiljö för barn och ungdomar.

Samordning Solna

Förvaltningen anser att det i den fortsatta planeringen är särskilt viktigt att ha en dialog med Solna stad för att få en helhetsplanering av kommunal service så som skola, förskola och idrott samt grönytor. Planeringen i Solna berör Stockholm och vice versa.

Kontaktpersoner Norrmalms stadsdelsförvaltning

Johanna Engman, stadsdelsdirektör, 08-508 09 033

Johanna Hult, avdelningschef förskola och fritid, 08-508 09 310

Britt Mattsson, avdelningschef parkmiljö, 08-508 09 330

Mikael Josephson, utvecklingssekreterare för äldre- och övrig socialtjänst, 08-508 09 035

Ninna Heiskanen, lokalplanerare, 08-508 09 529

Leila Massih, samhällsplanerare, 08-508 09 306